

Prof. Dr. Nilüfer Tapan
İstanbul Üniversitesi
Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalı

**“Avrupa’da Yabancı Dil Politikaları ve Türkiye” Sempozyumu,
22 Haziran 2001, İstanbul Üniversitesi ve Goethe Enstitüsü, İstanbul**

2001 yılı Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği tarafından *Avrupa Diller Yılı* olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede düzenlenen etkinliklerin amacı, Avrupa Konseyi’ne üye ülkelerin dilsel ve kültürel farklılıklarını bir zenginlik olarak görmelerine olanak sağlamak, Avrupa’da konuşulan çeşitli dillerin sosyal, kültürel ve ekonomik yaşam için ne denli önemli ve yararlı olduğunu vurgulamak ve dolayısıyla çokdilli ve çokkültürlü bir dünyada yaşayan insanların dil öğrenme isteklerini güçlendirmek ve desteklemektir. Bu bağlamda Avrupa Konseyi Genel Sekreteri Walter Schwimmer şu iki anahtar ilkede birleştiklerini söylüyor:

a) Avrupa, geçmişte ve günümüzde olduğu gibi, gelecekte de dilsel zenginliğini koruyacaktır. Bu zenginlik onun en önemli güçlerinden birisidir.

b) Her Avrupa yurttaşı yaşamı boyunca dil öğrenebilme hakkına ve dil bilmenin kendisine sunduğu kültürel ve ekonomik ayrıcalıklardan yararlanma hakkına sahiptir. Dil bilme öte yandan farklı kültürlerde yetişmiş kimselerin birbirlerini daha iyi anlayabilmelerine ve birbirlerine karşı hoşgörülü olabilmelerine olanak sağlar.

Avrupa Diller Yılı kapsamında, dünyanın pek çok ülkesinde olduğu gibi ülkemizde de yukarıda belirtilen görüşler çerçevesinde çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir. Bu bağlamda 22 Haziran 2001 tarihinde İstanbul Üniversitesi Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitim Bölümü ve İstanbul Goethe Enstitüsü’nün işbirliği ile “Avrupa’da Yabancı Dil Politikaları ve Türkiye” adlı bir sempozyum düzenlemiştir. Milli Eğitim Bakanlığı’nın ve Goethe Enstitüsü yetkililerinin, Alman uzmanların, üniversitemizin ilgili bölümlerinin öğretim elemanlarının ve öğrencilerinin ve yabancı dil öğretmenlerinin katıldığı sempozyumun amacı, Avrupa’nın yabancı dil politikaları ile ilgili durum değerlendirmesi yapmak ve bu çerçevede Türkiye’deki yabancı dil eğitiminin bulunduğu noktayı tartışmak. Açılış konuşmasını İ. Ü. Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Yabancı Diller Eğitim Bölümü Başkanı Prof. Dr. Tülin Polat’ın yaptığı

toplantıda ilk konuşmayı Almanya Kassel Üniversitesi'nden Prof. Dr. Gerhard Neuner yapmıştır. Prof. Neuner "Avrupa'da Çokdillilik ve Avrupa Konseyi'nin Dil Politikası" adlı bildirisinde dünyanın sosyopolitik ve ekonomik gidişi doğrultusunda Avrupa ülkelerinde öğrenilen yabancı dillerin dağılımı ve bu dağılımın nedenlerini dile getirdikten sonra çokdilli ve çokkültürlü bir dil politikası benimseyen Avrupa Konseyi'nin bu konudaki temel ilkelerini açıklayarak durum değerlendirmesi yapmıştır. Prof. Neuner bu bağlamda İngilizcenin tüm Avrupa ülkelerinde birinci dil olarak egemen olduğunun altını çizmiş ve bu gerçekten yola çıkarak İngilizceden sonra ikinci yabancı dil öğretiminin önemini vurgulamış ve son yıllarda Almancanın İngilizceden sonra ikinci yabancı dil olarak öğretilmesi konusunda Almanya'da yapılan çalışmaları aktarmıştır. Neuner ikinci dil öğretimi ile ilgili çalışmalarda şu görüşlerde birleşildiğini belirtmiştir: Günümüzde birden fazla yabancı dil öğrenmeye duyulan gereksiminin artması, uzmanları ikinci yabancı dil öğretimi ile ilgili yeni arayışlara götürmüştür. Bir yabancı dili öğrenmiş olan bir kimse, ikinci bir yabancı dili birinci dili öğrendiğinden daha farklı öğrenir. Bir yabancı dili öğrenmiş olan bir kimsenin dil öğrenme sürecinin nasıl işlediği ile ilgili deneyimleri vardır, bu durumda birinci dili öğrenirken kazanmış olduğu deneyimleri ikinci bir dili öğrenirken harekete geçirir. Bu durum, uygun düzenlemeler yapıldığında, ikinci yabancı dilin öğretiminin/ öğreniminin verimini ve hızını artıracaktır.

Prof. Neuner'in Avrupa'daki dil politikalarına ışık tutan bildirisinden sonra, Türkiye'nin yabancı dil politikaları ve yabancı dil öğretimi tartışmaya açılmıştır. Bu bağlamda, İstanbul Milli Eğitim Müdürü Ömer Balıbey "Türkiye'nin Dil Politikası ve İlk ve Orta Öğretim Kurumlarındaki Yabancı Dil Dersleri" ile ilgili bir bildiri sunmuştur. Balıbey bildirisinde Türkiye için birden fazla yabancı dil bilmenin önemini vurgulayarak ilk ve orta öğretim kurumlarımızda İngilizcenin yanı sıra ikinci bir yabancı dilin yer almasının gereğini dile getirmiş ve bu konuda Milli Eğitim Bakanlığı'nca sürdürülen çalışmalara ışık tutmuştur. Sempozyumda bundan sonra İ. Ü. Hasan Âli Yücel Eğitim Fakültesi Alman, Fransız ve İngiliz Dili Eğitimi anabilim dallarından öğretim üyeleri Almancanın, Fransızcanın ve İngilizcenin Türkiye'deki durumunu Türkiye'de uygulanan yabancı dil politikaları bağlamında değerlendirmiş ve tartışmaya açmışlardır. Konuşmalarda şu saptamalar ortaya çıkmış ve durum değerlendirilmesine gidilmiştir: Bugün Türkiye'de ilköğretimden üniversiteye dek İngilizce tartışmasız en çok öğrenilen yabancı dildir, İngilizcenin egemenliği yadsınamaz. Kuşkusuz dünyanın bugünkü gelişim sürecinde bu doğaldır. Ancak İngilizceyi tek başına öne çıkartan yabancı dil eğitim politikası tek yönlüdür. Ayrıca Avrupa Birliği kapsamında üretilen yabancı dil politikalarında da tek yabancı dile odaklı eğitim anlayışı aşılmıştır. Avrupa Birliği'ne girme sürecinde olan

Türkiye’nin eğitim programlarının, İngilizcenin yanı sıra Almanca, Fransızca gibi ikinci bir yabancı dile yer verilecek biçimde yeniden düzenlenmesi günümüz koşullarının gereği olan çokdilli, farklı dillere ve kültürlere açık, çağdaş bireylerin yetiştirilmesi açısından kaçınılmazdır. Bugün Türkiye’nin sosyopolitik koşulları nedeniyle Almanca İngilizceden sonra en çok öğrenilen ikinci yabancı dil konumundadır. Fransızca ise üçüncü sıradadır. Almancanın bu özelliğinin dikkate alınması ve Almancanın desteklenmesi Türkiye eğitim kurumlarında yabancı dil yelpazesinin genişlemesi açısından atılmış ilk adım olabilir.

Sempozyumun sonunda yer alan panelde, tüm konuşmacıların değindiği ve sorguladığı görüşler, izleyicilerin de katkıları ile bir kez daha tartışmaya açılmış, öneriler geliştirilmiştir. Önemli olan ise geliştirilen önerileri uygulama alanına aktararak gerçekleştirebilmektir. 2001 Avrupa Diller Yılı kapsamında düzenlenmiş olan ve Avrupa ve Türkiye’deki yabancı dil politikalarını tartışmaya açan bu sempozyum, bu alanda yapılacak verimli düzenlemeleri olanaklı kıldığı ölçüde amacına ulaşmış olacaktır.